

flyvning mellem København og Johannesburg giver SAS sit lille bidrag. Alle ved, at et privat firma som ØK har sin moral siddende i tegnebogen. Kulindkøbene og ruteflyvningen har vist, at det ikke gør nogen forskel, om der er tale om halvoffentlige selskaber som Elsam og SAS.

Regeringen, som verbalt fordømmer det sydafrikanske regime, gør ikke noget i praksis, som kan genere det. En sportsboykot ville genere apartheidregimet. En økonomisk boykot kunne være med til at bringe det til fald. Hvis Danmark og de andre vestlige lande indledte en økonomisk boykot af Sydafrika, som virkelig blev håndhævet, ville apartheidregimet ikke kunne overleve længe (det er f. eks. stærkt afhængigt af olieforstyrrelser udefra). De sydafrikanske befrielsesbevægelser har opfordret til økonomisk boykot. Det samme har den illegale fagforeningssammenslutning South African Congress of Trade Unions (SACTU).

Danmark kunne gå i spidsen.

Bemærkninger til de enkelte punkter

1. I det fællesnordiske handlingsprogram indgår som pkt. 1 »forbud mod eller modvirkning af nyinvesteringer i Sydafrika«. Overvejelserne herom bør ende med et klart forbud.

2. I handlingsprogrammet er pkt. 2 »forhandlinger med nordiske virksomheder om begrænsning af deres produktion i Sydafrika«. Udformningen af dette punkt viser unægtelig, hvor halvhjertet de nordiske regeringer stiller sig. Hvis ikke firmaerne selv er indstillet på at afvikle deres aktiviteter i Den sydafrikanske Republik inden for en rimelig periode, må der et påbud til. Henvisninger til den private ejendomsrets ukrænkelighed må afvises. Staten har i årevis forbudt det private erhvervsliv at have økonomiske interesser i Rhodesia. Noget tilsvarende kan naturligvis vedtages i forhold til Sydafrika. Det er ikke et spørgsmål om jura, men om, hvad der er politisk vilje til.

3. Dette punkt var indeholdt i en henvendelse fra den engelske antiapartheidbevægelse til det nordiske udenrigsministermøde den 9.-10. marts 1978, men det kom ikke med i handlingsprogrammet. Spørgsmålet om overførsel af teknologi er mindst lige så vigtigt som spørgsmålet om direkte investeringer.

4. Under et møde i FN-forbundet på Christiansborg i maj 1978 gjorde daværende trafikminister, nuværende udenrigsminister Kjeld Olesen opmærksom på, at en standstill af ruten til Johannesburg ville gå ud over rutens økonomi, idet ruten så i stedet måtte stoppe i Nairobi. Det er

sikkert rigtigt, men hvis SAS ikke kan bringes til at acceptere selv små økonomiske tab i forbindelse med kampen mod apartheidsystemet, så siger det lidt om rækkevidden af de officielle skandinaviske protester. Dette punkt var med i SFs forslag til folketingsbeslutning, men det røg på socialdemokratisk foranledning ud af forslaget inden vedtagelsen den 26. maj 1978.

5. I folketingets vedtagelse den 26. maj 1978 indgik en opfordring til Elsam til »om muligt at indkøbe kul andetsteds end i Den sydafrikanske Republik«. Siden da er den danske kulimport fra Sydafrika mangedoblet:

1977: 71 mill. kr.

1978: 138 mill. Kr.

1979: 391 mill. kr.

Det er intet mindre end en skandale.

6. Som anført er den danske import fra Den sydafrikanske Republik blevet mangedoblet de sidste år. En handelsboykot vil være et af de effektiveste våben i kampen mod apartheidstyret. En sådan boykot praktiseres i dag af de østeuropæiske lande samt af Indien, Pakistan, Malaysia, Bangladesh og en række arabiske lande, som i lighed med Danmark har en kapitalistisk økonomi. Uanset samfundssystem er spørgsmålet om iværksættelse af en handelsboykot et politisk, ikke et juridisk spørgsmål. Som bekendt har også den danske stat i årevis forbudt danske virksomheder at have samhandel med Rhodesia.

7. I det fællesnordiske handlingsprogram er punkt 3 en »henstilling om at bringe sportslige og kulturelle kontakter med apartheidregimet i Sydafrika til ophør«. Henstillingen til danske idrætsorganisationer har ikke hidtil resulteret i afbrydelse af de sportslige kontakter. Det styrker naturligvis heller ikke en sådan henstilling, at den danske regering i FN under 34. generalforsamling (i efteråret 1979) undlod at stemme for en resolution om iværksættelse af en sportsboykot af Sydafrika. Herved bragte den danske regering sig på linje med regeringerne i de øvrige EF-lande, mens både Norge, Sverige og Finland stemte for denne resolution.

8. I det fællesnordiske handlingsprogram er pkt. 4 en »forøgelse af de nordiske landes støtte til flygtninge, befrielsesbevægelser, ofre for apartheidstyret m. v.«. VS har i flere år i forbindelse med finansloven stillet forslag om en mangedobling af det uhyre beskedne beløb, som ydes til »humanitær og uddannelsesmæssig bistand gennem internationale organisationer og frihedsbevægelser til undertrykte folk eller folkegrupper«. Det er hver gang blevet nedstemt. Beløbet er på finans-